

Paikallishallintoja tarvitaan tehokkaaseen Itämeren suojeleluun

Pekka Salminen

Hannamaria Yliruusi

Tehokkain tapa pienentää Itämeren ravinnekuormitusta on kunnallisten jätevedenpuhdistamoiden ravinteidenpoiston saattaminen HELCOMin edellyttämälle tasolle koko Itämeren valuma-alueella. Pohjoismaissa parantamisen varaa on vielä lähinnä typpikuormituksen leikkaamisessa. Nopeasti Itämeren tilaa voidaan parantaa leikkaamalla fosforikuormitusta. Kustannustehokkaasti tämä pystytään tekemään entisten itäblokin valtioiden kunnallisilla jätevedenpuhdistamoilla. Esimerkiksi osin Itämeren valuma-alueella olevalla Valko-Venäjällä fosforinpoistoa ei ole vielä käytännössä laisinkaan.

Itämeren tilan parantaminen on ollut EU-politiikan näyttämöllä tärkeässä roolissa jo pitkään ja Itämeristrategian myötä se sai entistä virallisemman aseman ja tavoitteet. Asiaa on edistetty merkittävästi EU:n rakennerahaston ja erilaisten lainavarojen turvin modernisoimalla esimerkiksi Baltian maiden ja Puolan kunnallisia jäteveden puhdistamoita viimeisen 10 vuoden aikana.

Aina suuren mittakaavan modernisoinnit eivät ole mahdollisia taloudellisista tai poliittisista syistä. Myös pienemmillä investoinneilla päästään nopeasti kustannustehokkaisiin tuloksiin. EU:n Itämeriohjelman rahoitus on mahdollistanut sen, että Itämeren kaupunkien liitto yhdessä hankekumppaneiden kanssa on aloittanut pienen mittakaavan, mutta suuren vaikutuksen omaavia investointihankkeita (PURE ja PRESTO) Valko-Venäjällä ja Baltian maissa, joiden läpi Valko-Venäjältä alkunsa saavat joet virtaavat Itämereen.

Näissä hankkeissa paikalliset toimijat, kuntien omistamat jätevedenpuhdistamot, investoivat EU:n tukemana tehostettuun fosforinpoistoon tarkoituksena saavuttaa HELCOMin suositustaso puhdistamolta lähtevässä jätevedessä. HELCOM tason saavuttaminen pohjautuu vapaaehtoiisiin toimenpiteisiin, joiden toteuttaminen vaatii toiminnallisia ja taloudellisia tukirakenteita. Investointien lisäksi yhteistyöhankkeet mahdollistavat puhdistamohenkilökunnan tietotaidon kehittämisen vastaamaan modernin ravinteidenpoiston vaatimuksia. Tämä on mahdollista yliopistoyhteistyön kautta ja vaihtamalla kokemuksia muiden Itämeren alueen kuntien asiantuntijoiden kesken.

Jätevesiyhteistyön kautta UBC on tuomassa Itämeren valuma-alueen reunakaupunkeja yhteistoiminnan piiriin Valko-Venäjällä, jossa 2010-luvulle tultaessa vedetään kartalle demokraattisen Euroopan rajaa. Samanlaista paikallistason yhteistyötä tarvittiin 1990-alun sekavassa poliittisessa tilanteessa Neuvostoliiton romahdettua, jolloin Itämeren kaupunkien liitto aloitti toimintansa. Tuolloin 32 kaupunkia joutui aloittamaan yhteistyö perusasioista luomalla toimivat kommunikaatioyhteydet.

Kuntatasolla konkreettisten tuloksien saavuttaminen on aina ollut mahdollista riippumatta näkemysristiriidoista valtiotason kehityksessä. Itämeren alueella paikallishallintojen rooli on korostuneen vahva verrattuna muuhun Eurooppaan. Tämä tulee huomioida myös EU:n Itämeristrategian toimeenpanossa ja erityisesti sen Puhtaat vedet lippulaivaosiossa, johon kunnalliset jätevedenpuhdistamot voivat erityisesti vaikuttaa.

Pekka Salminen, projektipäällikkö
Hannamaria Yliruusi, projektipäällikkö
Itämeren kaupunkien liiton ympäristösihteeristö



*Jurmalan jätevedenpuhdistamo
Kuva Hannamaria Yliruusi*



CENTRUM BALTICUM

Centrum Balticum

Vanha Suurtori 7

20500 Turku

puh. 020 775 1341

www.centrumbalticum.org

centrumbalticum@centrumbalticum.org